

Eva Machová

Neosobní konstrukce v angličtině, francouzštině a češtině: překladové protějšky francouzského zájmena *on* / Impersonalization strategies in English, French and Czech: the translation counterparts of the French pronoun *on*

Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav anglického jazyka a didaktiky, bakalářská práce, květen 2017, 66 stran + příloha

Posudek oponenta

Bakalářská práce Evy Machové se zabývá způsoby překladu francouzského zájmena *on* s generickou referencí, které v angličtině a češtině nemá přímý protějšek. Cílem je shromáždit divergentní (str. 8) protějšky a prozkoumat potenciální faktory ve francouzském originálu, které mohou determinovat volbu překladového prostředku ve sledovaných jazycích.

Teoretická kapitola vymezuje všeobecného lidského konatele, kde, pokud přistoupíme na širší pojetí např. zahrnutím zájmena *they*, je nutné se zabývat otázkou šíře generičnosti reference - autorka pod generickou referencí (nevymezenou) zahrnuje i ‚omezenou‘ (ve vzorku zastoupeny zhruba rovnoměrně, s mírnou převahou ‚omezené reference‘) - je vhodný překlad *restriktivní* a *nerestriktivní*?, abstrakt, str. 61-66). Dá se v případech jako *They've stolen my car* uvažovat i o jiném typu reference (*a definite group of indefinite individuals*)?

Po přehledu funkcí *on* následuje popis prostředků vyjadřování neosobních konstrukcí v angličtině a češtině (zájmenem – explicitně, či morfo-syntaktickou konstrukcí – implicitně). Na tomto základě předpovídá autorka v překladu zejména výskyt pasiva a zájmen. V teoretické části se mluví o ‚implicit/exlicit means‘, od str. 25 pak o *overt* a *covert* – jde striktně o totéž? Jak je definován kongruentní protějšek (*Since neither English nor Czech has a direct translation equivalent to on, their divergent translation counterparts will be explored.* (str. 8)?

Kapitola 3 uvádí způsob získání excerpt po pětadvaceti ze čtyř francouzských románů a jejich překladů, které jsou popsány v praktické části nejprve pro angličtinu a pak pro češtinu. V kapitole 4 jsou protějšky klasifikovány na explicitní (shodné a rozdílné) a implicitní. České překlady vykazují mírně vyšší převahu explicitních protějšků ve srovnání s anglickými překlady.

Oddíl 4.3 srovnává výsledky obou překladových částí a autorka zde sdružuje prostředky, které mají podobnou funkci do tří skupin, které koreluje se třemi ‚typy‘ reference: generická (19 příkladů), podmíněná (26) a ‚omezená‘ (54 příkladů), v závislosti na charakteru textu a určitých morfosyntaktických rysech (např. srovnávací konstrukce).

Závěrečná kapitola 5 uvádí šest parametrů ovlivňujících potenciálně volbu překladového protějšku (z nichž pět je testováno statisticky) a jejich možné korelace s jazykovými prostředky. Dokáže autorka odhadnout, jak by práci ovlivnilo, kdyby od začátku pracovala odděleně s příklady na *restricted* a *nonrestricted reference*? Souhlasí s používáním termínu *všeobecný lidský konatel*, když ne vždy jde o konatelskou roli?

Z celé práce je zjevné, že autorčin postup je pečlivě promyšlený a možné souvislosti jsou domyšleny. Je rovněž evidentní, že autorka se bezpečně pohybuje ve všech třech sledovaných jazycích a má cit pro detail a směr. Zadaný úkol práce bezesbytku splnila a, i přes množství faktorů a prostředků, dokázala autorka dojít k dílčím zobecněním. Menší technické nepřesnosti

ve vyjadřování jsou dány pouze nedostatkem praxe s popisem nadvětných rovin v bakalářském studiu (např. striktně vzato referenci nevyjadřuje věta, ale např. NP, str. *These sentences are generic, ..., assigns generic reference to the sentence* (str. 11), *deictic uses of reference* (str. 11), místy není zřejmé, zda *participant of the discourse* je entita v diskurzu nebo účastník komunikace, podobně užívání slova *context* (např. na str. 19 *in this context* = formal discourse, jinde jde o větný kontext, např. str. 32). Trochu obtížnější může být pro nepoučeného čtenáře také sledování části 2.2, která by mohla být explicitnější, avšak vzhledem k rozsahu a nutnosti stručně popsat situaci ve třech jazycích je tato konciznost patrně nevyhnutelná (např. str. 12 – *on also performs its affective function?* Příklady? Totéž i na str. 14, je možno vysvětlit blíže?).

Po jazykové a technické stránce je práce zpracována na dobré úrovni (překlepy či chyby jsou ojedinělé (*Čemák* (str. 15), *dependant clauses* (str. 19), *part of speech* (str. 19), *similarly like in English* (str. 38), totéž lze říci o technickém zpracování (str. 36 – špatný odkaz na číslo příkladu 34, psaní nízkých číslovek číslicí).

Poznámky k jednotlivostem:

Jaký je důvod užití funkce *shuffle*, pokud se hledá v jednom textu?

Str. 13 - *Tu dois aimer ...* – platí i náhrada 2.os. plurálu?

Str. 14 – *on parle pour ...* replaces personal pronoun *nous*, vztah k předchozímu textu? (celkově je pasáž 2.2.3 málo explicitní).

Str. 20 - The French *on* in the subject position is replaced – uveden pouze anglický příklad

Str. 31, př. 10 – širší kontext? Proč je zde *they* generické? Podobně jako v př. 13?

Str. 38, př.38 – jak je chápáno participium *coby* protějšek *on*? zařazení příkladu?

Str. 39 – *This pronoun had been expected to appear* – jde o výskyt zájmen?

Str. 39 – co jsou „specific lexical verbs“?

Str. 42 – *other indefinite pronouns*?

Str. 43, př. 55 – *life* – dalo by se považovat za „inanimate replacement“?

Str. 50-53 – v popisu tří skupin chybí jeden vypadl jeden příklad generické reference (19+26)

Závěr:

Jak vyplývá z výše uvedeného, předložená studie Evy Machové kritéria kladená na bakalářské práce splňuje. K obhajobě ji proto doporučuji a předběžně hodnotím známkou *výborně* či *velmi dobře*.

PhDr. Pavlína Šaldová, Ph.D.

V Praze, 13. května 2017